

ПРОТОКОЛ

1-го засідання міжвідомчої Комісії з питань упровадження Універсальної десяткової класифікації (УДК) в Україні

Від “_30_” травня 2017 р

Присутні: Сербін О.О., Гуцол Г.О., Канєвська С.О., Муравйова В.М., Питулько О.В., Галицька С.В., Білик С.В., Ляшенко Л.Б., Позднякова І.В., Дзюба Н.Й., Лобановська І.Г., Авдєєва Н.О., Спанчак Т.І., Кулик О.І., Колчан О.П., Половян О.Є., Стеблина Л.М., Олефір Н.І., Глазунова Л.В., Сердюк С.Г., Татарчук Л.М.

Відкриття засідання: **Сербін О.О.**, директор НБ ім. М.Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка . - Сьогодні засідання Комісії буде проведено у форматі круглого столу. До складу Комісії входять не тільки представники міністерств та відомств, але і представники бібліотек різного підпорядкування - спеціалісти зі систематизації. Цей формат дозволить обмінятися думками і зформулювати конкретні кроки щодо впровадження УДК в Україні.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Представлення персонального складу комісії.
Гуцол Г.О.,
заступник директора Книжкової палати України.
2. Обрання голови комісії та його заступника — координатора роботи комісії.
3. Сучасний стан УДК в Україні
Гуцол Г.О.,
заступник директора Книжкової палати України.
4. Обговорення стану забезпечення бібліотек виданнями УДК та з'ясування можливостей випуску скорочених таблиць для освітнянських і публічних бібліотек (за інформацією членів комісії від Мінкультури і МОН), перспективи випуску 3-го повного видання УДК у 2018 р.
5. Стан розроблення бібліотеками — методичними центрами окремих мереж бібліотек галузевих робочих таблиць УДК з методичним супроводженням Книжкової палати України.
6. Стан і перспективи проведення навчальної роботи з УДК:
 - підвищення кваліфікації бібліотекарів у Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв (підготовка тренерів для проведення навчальної роботи у регіонах);
 - з'ясування можливостей проведення навчальних семінарів для бібліотек різних систем і відомств на базі зональних бібліотек (5 регіонів) з виїздом тренерів на місяць;
 - організація платних науково-практичних семінарів на базі Книжкової палати України у вільний від роботи час.
7. Стан підготовки наказів міністерств і відомств та внесення змін у законодавчі й нормативні документи з бібліотечної і видавничої справи у зв'язку з прийняттям

Постанови Кабінету Міністрів України від 22.03.2017 № 177 "Про припинення використання Бібліотечно-бібліографічної класифікації та впровадження Універсальної десяткової класифікації".

8. Обговорення концепції Методичних рекомендацій з упровадження УДК у бібліотечній та видавничій галузях України.

1. СЛУХАЛИ:

Гуцол Г.О. – Про персональний склад Комісії (додаток №1).

ВИРІШИЛИ:

Прийняти інформацію до відома.

2. СЛУХАЛИ:

Гуцол Г.О. – Про Обрання голови комісії та його заступника — координатора роботи комісії. Надійшла пропозиція обрати головою комісії Сербіна О.О., директора НБ ім. М.Максимовича, доктора наук із соціальних комунікацій, заступником голови – Гуцол Г.О., заступника директора Книжкової палати України.

РЕЗУЛЬТАТИ ГОЛОСУВАННЯ:

За – 21 Проти - немає Утримались – немає

ВИРІШИЛИ:

Обрати головою Комісії Сербіна О.О., директора НБ ім. М.Максимовича, доктора наук із соціальних комунікацій, заступником голови – Гуцол Г.О., заступника директора Книжкової палати України.

3. СЛУХАЛИ:

Гуцол Г.О. – Про сучасний стан УДК в Україні. Книжкова палата України була заснована у 1919 році. У тому ж році вийшло з друку перше видання Міжнародної десятичної бібліографічної класифікації під редакцією Ю.О.Іванова-Меженка. Назва «Універсальна десятична класифікація» вперше з'явилась з виходом у світ другого видання таблиць французькою мовою «Classification decimale universelle» (1927-1933). Під час Радянського Союзу в Україні використовувалися паралельно і УДК, і ББК. Наразі ББК – національна класифікаційна система Росії. У 1991 році створено Консорціум УДК. З 1997 року Книжкова палата розпочала проект «Класифікаційна система України». З редакцією ББК домовитися не вдалося. Директор Книжкової палати Сенченко М.І. домовився з Консорціумом УДК про надання нам прав на переклад таблиць УДК з англійського еталону. Наразі у понад 130 країн світу використовується УДК. Книжкова палата володіє ексклюзивною ліцензією від Консорціуму УДК на переклад і видання УДК українською мовою.

ВИРІШИЛИ:

Прийняти інформацію до відома.

4. СЛУХАЛИ:

Гуцол Г.О. – Про стан забезпечення бібліотек виданнями УДК та з'ясування можливостей випуску скорочених таблиць для освітянських і публічних бібліотек (за інформацією членів комісії від Мінкультури і МОН), перспективи випуску 3-го повного видання УДК у 2018 р. Перше видання УДК - у 2-х томах, готувалося протягом 1998-2000 рр і надруковано за кошти Міжнародного фонду «Відродження» та Інституту Відкритого Суспільства. У 2001 році приватна фірма підготувала електронне видання на CD з ключами захисту, але воно не набуло достатнього поширення. Після першого видання вийшло 5 випусків доповнень. Ми щорічно згідно з ліцензією повинні отримувати зміни від Консорціуму і перекладати їх з англійської мови на українську. На жаль, наразі отримали тільки зміни за 2012-2013 роки. Друге видання, вже у 8 томах (значно виріс інформаційний масив, оновлення до 2006 року включно), розповсюджувалося за програмою «Українська книга» серед бібліотек, підпорядкованим МКУ. Наукові бібліотеки це видання не отримали. До речі, всі видання, окрім першого, були видані за підтримки Держкомтелерадіо за програмою «Українська книга». За період 2000-2017 роки видано 21 книгу, 4 електронних видання, таблиця «Розташування бібліографічних записів у бібліографічних покажчиках на основі УДК», таблиця відповідності скорочених варіантів УДК і ББК, таблиця зіставлення індексів УДК і ББК, короткій тлумачний словник термінів з УДК, методичні видання.

Електронні видання (окрім першого) не захищені від копіювання. Ми сподіваємося, що бібліотечна спільнота знайома з авторським правом. Також захист спричинив би подорожчання видання. У продажу з'явилися піратські видання. Зверніть увагу, тільки видавництво «Ліра-К» офіційно отримало право надрукувати видання у 2-х книгах, яке включає інформаційний масив включно до 2011 року. Ми домовлялися, що цей видавець буде розповсюджувати видання серед бібліотек. Коштуватиме воно 3600 грн. Акцентую Вашу увагу, що змін від Консорціуму за 2016 рік поки що не існує. Проаналізувавши ситуацію, ми прийшли до висновку, що не має сенсу випускати 3-тє повне видання. Бібліотеки мають дуже різнопланові фонди, часто потрібні тільки окремі галузеві таблиці. Ми направили 7 квітня 2017 року до МОНУ і МКУ листи щодо отримання підтримки на видання скороченого варіанту таблиць для освітянських і публічних бібліотек з фондом менше 100 тис. у 2018 році. Поки що відповіді не отримали. Готуються таблиці зіставлення від ББК на УДК, які плануємо видати в кінці серпня 2017 року.

ВИРІШИЛИ:

Лобіювати через МОН і МКУ вирішення питання щодо отримання підтримки держави на видання скороченого варіанту таблиць для освітянських і публічних бібліотек з фондом менше 100 тис. у 2018 році.

5. СЛУХАЛИ:

Про стан розроблення бібліотеками — методичними центрами окремих мереж бібліотек галузевих робочих таблиць УДК з методичним супроводженням Книжкової палати України.

ВИСТУПИЛИ:

Гуцол Г.О. – Згідно з Постановою КМУ від 22.03.2017 № 177 "Про припинення використання Бібліотечно-бібліографічної класифікації та впровадження Універсальної десяткової класифікації". Книжкову палату України визначено відповідальною за методичне забезпечення впровадження Універсальної десяткової класифікації. У кожній бібліотеці своя специфіка, фонди стоять за різними класифікаційними системами.

Книжкова палата рекомендує використовувати Таблиці зіставлення індексів УДК і ББК (УДК станом на 2011 рік, ББК — на 1997 рік. — 2-ге вид.), їх можна придбати. Також, виходячи з потреби бібліотеки, радимо підготувати Галузеві робочі таблиці.

Сербін О.О. – Хочу звернути увагу, що у вищезгаданій Постанові мова йде не про рекласифікацію фондів, а про впровадження УДК. Кожна бібліотека сама повинна визначати свою роботу у цьому напрямі. В нашій бібліотеці основний фонд розставлений за таблицями Троповського-Амбарцумяна. Ми не будемо поки що рекласифікувати фонд. Паперові каталоги, окрім генерального, законсервували. Прошу присутніх колег з інших бібліотек поділитися досвідом з цього питання.

Дзюба Н.Й. – Ми (Національна бібліотека України для дітей) працюємо над робочими таблицями. Робота з визначниками йде. Вікові визначники залишати можемо? Бо це не залежить від УДК чи ББК. Для каталожного індексу використовуємо віковий визначник, який приєднуємо до індексів в кінці. Проблема роздільників. Для сховища можемо зробити роздільники з 2 індексами: ББК і УДК, але для відкритого фонду – ні.

Сербін О.О. – Книжкова палата як координаційний центр покликана не тільки забезпечити методичний супровід, але й на рівні експертної установи приймати від бібліотек пропозиції. Формування робочих таблиць – це 1-й етап. Всі рішення необхідно проводити через методичну раду бібліотеки. Розстановка фонду повинна бути зручна для користувача.

Гуцол Г.О. – Хочу попередити колег: робочі таблиці, які ви готуєте, на офіційному рівні публікувати не дозволяється. Розповсюджувати можна тільки методичні рекомендації

Дзюба Н.Й. – Як подати методику без таблиць?

Сербін О.О. – Максимально давайте приклади.

Гуцол Г.О. – Ви можете подати методику через пояснення - з чого саме складається індекс.

Татарчук Л.М. – Національна наукова сільськогосподарська бібліотека (методичний центр сільськогосподарських бібліотек) з 1990 року використовує УДК. Суспільно-політичні, гуманітарні науки у нас систематизовані за ББК. Але таких розділів небагато. Фонд розташований за інвентарною розстановкою, так це і залишимо. Розробили для нашої мережі таблиці відповідності УДК і ББК. Наші спеціалісти відпрацювали методичні рекомендації.

Гуцол Г.О. – Ви їх видали?

Татарчук Л.М. – Ні, методичні рекомендації для внутрішнього користування.

Половян О.Є. – В НТБ КПІ основний фонд розміщено за інвентарем, суспільно-політичний і художній – за табл. Амбарцумяна. Учбова література - за УДК. Науково-технічна література завжди була за УДК. Суспільно-політичну літературу вже 5 років систематизуємо за УДК. В ч/з розстановка за УДК. Прийнято рішення переставляти фонд за УДК, робити це поступово. Спочатку нові надходження, потім активний фонд.

Лобановська І.Г. – Державна науково-педагогічна бібліотека ім. В.О.Сухомлинського (методичний центр бібліотек педагогічного спрямування) створена на основі фондів двох бібліотек з різними класифікаціями. Ми прийняли рішення фонд не переставляти. Законсервували фонд і систематичний каталог. Переглянули видання, списали застарілі, ущільнили літературу на полицях. Виділили приміщення для нових надходжень, які систематизуються за УДК. Відредагували систематичний каталог: на старих роздільниках поставили індекси УДК і переставили картки. Поличні індекси не чіпали. Відкрили нові ряди в систематичному каталозі з 2000 року. Робочі таблиці – майже готові. Але ж їх не можна офіційно видати, тому не зможемо виставити їх на сайті. Вони – для внутрішнього користування.

Ляшенко Л.Б. – Коли будуть надруковані таблиці зіставлень ББК і УДК?

Гуцол Г.О. – До кінця серпня 2017 року. Зараз таблиці редагуються Книжковою палатою за власний рахунок. Скільки коштуватиме готове видання, сказати не можу. Книжкова палата не впливає на ціну.

Сербін О.О. – Використовуйте електронний варіант.

Лобановська І.Г. – Це незручно.

ВИРІШИЛИ:

Методичним центрам **окремих мереж** бібліотек активізувати роботу щодо створення галузевих робочих таблиць УДК.

6. СЛУХАЛИ:

Про стан і перспективи проведення навчальної роботи з УДК.

ВИСТУПИЛИ:

Сербін О.О. – Ще до Постанови КМУ Мінкультури з УБА ініціював реліз програми навчання. На конференції в Славську (1-4 березня 2017 р.) ми презентували програму, яка скерована на підготовку тренерів для проведення навчальної роботи у регіонах. Вже в кінці березня була набрана перша група. Навчання проходить на базі Інституту публічного управління та кадрової політики НАКККіМ,

Гуцол Г.О. – Представники з Полтави і Кропивницького вже пройшли таке навчання. Книжкова палата щороку проводить по 5-6 безкоштовних навчально-практичних семінарів з УДК. У мене запитання до регіонів. Чи можете Ви проводити на базі зональних бібліотек навчальні семінари з УДК?

Кулик О.І. (Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д.І. Чижевського) – Ми готові, але чекаємо на методичне забезпечення. Коли будуть таблиці, тоді буде навчання.

Муравйова В.М. – Скорочені таблиці є в режимі онлайн. Якщо фонд невеликий, тих таблиць достатньо.

Гуцол Г.О. – Чи можливий варіант виїзних семінарів за запрошенням? Тренерам оплату гарантуєте?

Кулик О.І. – В нас немає коштів.

Гуцол Г.О. – Сама Книжкова палата проводити платні семінари не має права. Тільки у співпраці з громадськими організаціями.

Сербін О.О. – УБА може проводити платні семінари. Механізм співробітництва з громадською організацією дає новий поштовх у реалізації проекту навчання.

Гуцол Г.О. – Так, Книжкова палата разом з УБА могла би проводити платні навчальні семінари.

ВИРІШИЛИ:

Розглянути можливості співпраці Книжкової палати України з УБА у напрямі проведення навчально-практичних семінарів з УДК в центрі та регіонах.

7. СЛУХАЛИ:

Про стан підготовки наказів міністерств і відомств та внесення змін у законодавчі й нормативні документи з бібліотечної і видавничої справи у зв'язку з прийняттям Постанови Кабінету Міністрів України від 22.03.2017 № 177.

ВИСТУПИЛИ:

Сербін О.О. – На жаль, представники від МКУ сьогодні на нашому засіданні відсутні.

Гуцол Г.О. – Є представник МОНУ. Що Ви можете сказати?

Колчан О.П. – Я цим питанням не займаюся. Мене просто делегували сьогодні на засідання комісії.

Гуцол Г.О. – Ваш керівник – заступник директора департаменту науково-технічного розвитку Хіменко О.А. – в розмові зі мною зазначав, що необхідно зробити спільний наказ МОН і МКУ щодо впровадження УДК. Після прийняття Кабміном Постанови №177 Держкомтелерадіо, МКУ, МОН повинні були прийняти відповідні накази. Але поки що тільки Держкомтелерадіо видало наказ від 3 квітня 2017 року № 60 «Про заходи з впровадження Універсальної десяткової класифікації». Можливо, є сенс зробити спільний наказ МОН і МКУ, щоб була координація у діях. Щодо подальших конкретних кроків у видавничій справі - Книжкова палата пропонує єдину книготорговельну класифікацію на основі УДК. Зараз йде розробка цього проекту.

Сербін О.О. – Наша Комісія для всіх. Я буду зустрічатися з представником МОН - Чеберкусом Д., очільником департаменту науково-технічного розвитку. Необхідно задля успішної координації дій зробити спільний наказ МКУ і МОН України.

ВИРІШИЛИ:

Моніторити накази міністерств і відомств щодо впровадження УДК та лобювати внесення змін у законодавчі й нормативні документи з бібліотечної і видавничої справи у зв'язку з прийняттям Постанови Кабінету Міністрів України від 22.03.2017 № 177.

8. СЛУХАЛИ:

Обговорення концепції Методичних рекомендацій з упровадження УДК у бібліотечній та видавничій галузях України.

ВИСТУПИЛИ:

Сербін О.О. – Засідання Комісії сьогодні присвячене вирішенню актуальних питань впровадження УДК. Ми повинні визначитися із загальною концепцією Методичних рекомендацій.

Гуцол Г.О. – Книжкова палата України - державна наукова установа у сфері видавничої справи та інформаційної діяльності. Постановою КМУ № 177 Книжкову палату України визначено відповідальною за методичне забезпечення впровадження Універсальної десяткової класифікації. Ми займаємося перекладом змін та доповнень до УДК. При належному фінансуванні будемо друкувати, як зазначалося вище, скорочені таблиці. Видаємо методичні вказівки - на сайті Книжкової палати Ви можете ознайомитися з переліком видань і умовами їх придбання. Рекомендуємо користуватися таблицями зіставлення УДК і ББК. Виходячи зі специфіки бібліотеки – розробляти галузеві робочі таблиці. На допомогу систематизаторам у розділі Національна бібліографія є – Літопис книг, авторефератів, журнальних статей тощо.

Глазунова Л.В. (Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка) – Добре було б, якби виставили літописи в режимі онлайн.

Гуцол Г.О. – Книжкова палата не має права виставляти безкоштовно на сайт останні літописи. Тому безкоштовно виставлені літописи 5-річної давнини.

Ляшенко Л.Б. – Для кожної окремої галузі по ББК була своя методика. Чи є така методика в УДК?

Муравйова В.М. – Ні. Ця методика складається на основі робочих таблиць. Галузеві робочі таблиці дадуть змогу працювати. Ми самі розробляємо методичні

вказівки. Державна науково-технічна бібліотека України розробляє робочі таблиці для технічних бібліотек, постійно консультуючись з нами. Книжкова палата співпрацює у напрямі методичного консультування щодо розробки галузевих робочих таблиць з Національною бібліотекою ім. Ярослава Мудрого, Національною бібліотекою для дітей.

Гуцол Г.О. – Щодо конкретних кроків в бібліотеці – у кожного своя специфіка. Спочатку необхідно проаналізувати свої фонди. Фонди стоять за різними класифікаційними системами. Визначитися з обсягами робіт. Зробити план книгосховища. В книгосховищах можливо додавати на роздільники зі старими індексами ще й індекси УДК. Нові надходження індексувати за УДК і розставляти за індексами УДК. Зверніть увагу, що ця робота не може бути проведена протягом 2017 року. Все треба робити поступово, згідно з планом роботи бібліотеки.

Сербін О.О. – Вказівок з Києва чекати не потрібно. Книжкова палата виконуватиме свою роботу як координаційний центр. Але й на місцях повинні активно включатися в роботу. За допомогою тренінгів на базі НАКККіМ готуються спеціалісти, які зможуть проводити навчальні семінари в методичних центрах по всій Україні. В рамках конференції, що пройде 19-21 червня 2017 року в Одесі (запрошуємо всіх), будуть прийняті і надіслані до міністерств рішення-рекомендації щодо впровадження УДК. Конкретну дату наступного засідання Комісії поки що не призначатимемо. Якщо будуть серйозні зрушення – повідомимо. Подальші засідання плануємо проводити у такому ж форматі.

ВИРІШИЛИ:

- 1.Співпрацювати з Книжковою палатою України як із координаційним центром.
- 2.Активізувати роботу із впровадження УДК на місцях в залежності від специфіки кожної окремої бібліотеки.
- 3.Використовувати презентаційні матеріали, що розміщені на сайті Книжкової палати.
- 4.Розробляти галузеві робочі таблиці.
- 5.Проводити на базі методичних центрів, на базі університетських бібліотек навчально-практичні семінари з УДК.